

KAART, KNOOP, KOMPAS EN ANDERE
VAARZAKEN HEBBEN ZO HUN HISTORIE.
MICHIEL VAN STRATEN KIJKT TERUG
IN DE TIJD.

HET BOEGBEELD

In een maritieme wereld die lang geleden naast onbekendheid ook nog werd bevolkt door zee-monsters en boze geesten was een zekere mate van bescherming welkom. Hoewel de Vikingen ruim duizend jaar geleden snelle schepen hadden, wisten ze niet of die snelheid altijd afdoende zou zijn tegen dergelijke gevaren. Enige afschrikking zou misschien ook nog kunnen helpen. Omdat zeemonsters de boeg van het Viking-schip natuurlijk als eerste zouden waarnemen, werd dat de plek voor het uiten van dreiging in de vorm van strijdlustige boegbeelden.

Maar de historie van boegbeelden is rijker. Phoeniciërs wilden de snelheid van hun schepen illustreren en plaatsten een beeld van een paard op de boeg. De oude Grieken droegen een varken als teken van kracht, de Romeinen een strijder als teken van moed. Later, in de Middeleeuwen, kwam het boegbeeld pas echt in zwang en sierde onze hele Gouden Eeuw met prachtig beeldhouwwerk. Een mooi voorbeeld hiervan is de Galjoensleeuw. Deze dankte zijn naam aan het galjoen, een driehoekige uitbouw aan de voorkant van het schip. Hieronder hing het beeld, in half liggende pose. Naast de Nederlandse leeuw sieren half-naakte vrouwen vaak de boeg van een schip. Een schip is vrouwelijk en in het verlengde daarvan lag een vrouwelijk boegbeeld voor de hand. En die naaktheid? Een oude zeemanswijsheid zegt dat vrouwen ongeluk aan boord brengen, behalve als ze naakt zijn, want dan kalmeren ze de zee. Of ze de bemanning ook kalmeerden is twijfelachtig, maar in elk geval is menig schip op die wijze voorzien van één of twee blote borsten.

Welke vorm het boegbeeld ook had, vaak woonde er een geest in. Die moesten schip en bemanning beschermen tegen gevaren. En ging het dan toch mis, dan kon de geest de slachtoffers in elk geval naar het hiernamaals begeleiden.

Meer weten?

Bezoek de beeldsnijderij op de Bataviawerf,
www.bataviawerf.nl.